

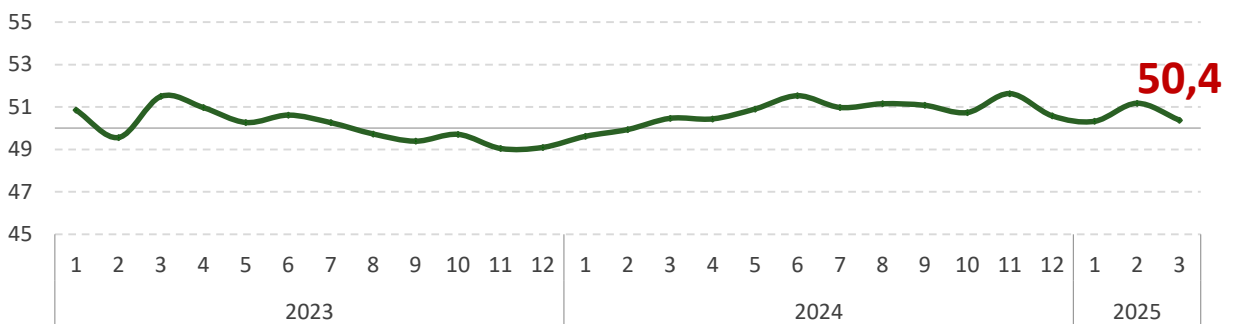

Іскерлік белсенділік индексі

2025 Наурыз

2025 жылдың наурыз айында іскерлік белсенділік баяулады, бірақ индикатор оң аймақта қалды.

График 1. Іскерлік белсенділік индексінің (ИБИ) динамикасы*

* Көрсеткіш 50-ден жоғары болса – оң өзгерісті, төмен болса – кері өзгерісті білдіреді. Индекс мәні 50-ден қаншалықты жоғары (төмен) болса, көрсеткіштің өсу (құлдырау) қарқыны соншалықты жоғары (төмен), ал 50-ге тең болса – өзгеріс жоқ дегенді білдіреді.

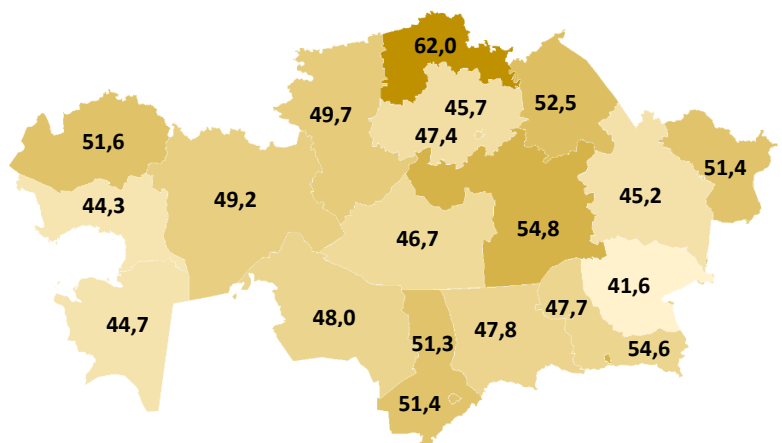
Іскерлік белсенділік индексі 2025 жылдың наурыз айында 50,4 болды.

Іскерлік белсенділік өндіріс пен саудада артқаны байқалды, онда индекс аздап баяулағанына қарамастан оң аймақта қалып, сәйкесінше **53,8** және **51,2** құрады (ақпанда – 54,1 және 51,5). Тау-кен өнеркәсібінде көрсеткіш өзгеріссіз қалды (**48,5**), ал қызмет көрсету және құрылыс секторында іскерлік белсенділік төмендеді. Индекс жаңа тапсырыстар көлемінің төмендеуіне байланысты тиісінше **48,9** және **49,6** құрап (ақпанда – 50,5 және 50,1), теріс аймаққа көшті.

График 2. Наурыз айындағы өңірлер бойынша ИБИ

8 өңірде іскерлік белсенділік жақсарып, 12 өңірде нашарлады.

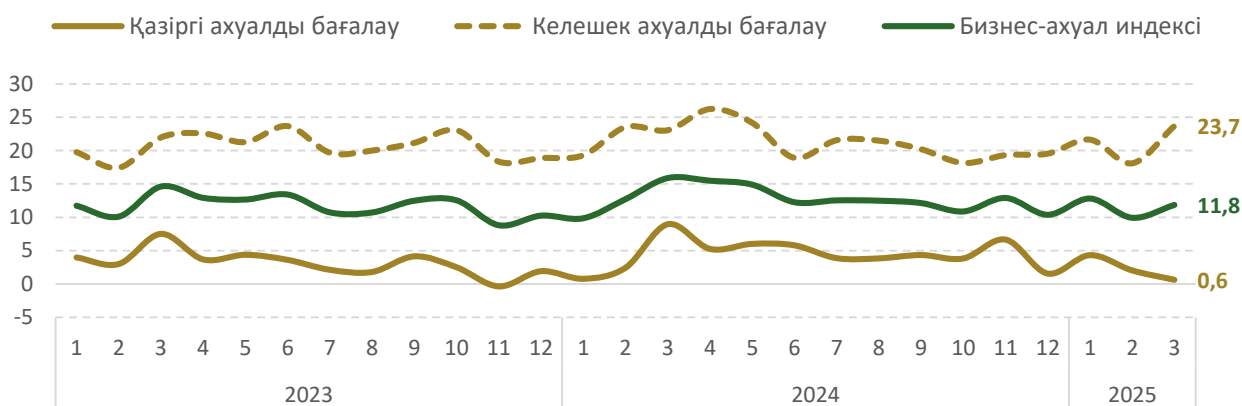
Индекстің ең жоғарғы мәні Солтүстік Қазақстан облысында (62,0), ең төменгі мәні Жетісу облысында (41,6) тіркелді.

Бизнес-ахуал индексі

Наурызда бизнес жүргізудің қазіргі шарттарын бағалау деңгейі төмендеді, ал келешек шарттарға қатысты оптимизм жақсарды. Нәтижесінде бизнес-климат индексі өсіп, 11,8 құрады.

График 3. Бизнес-ахуал индексінің (БАИ) динамикасы*

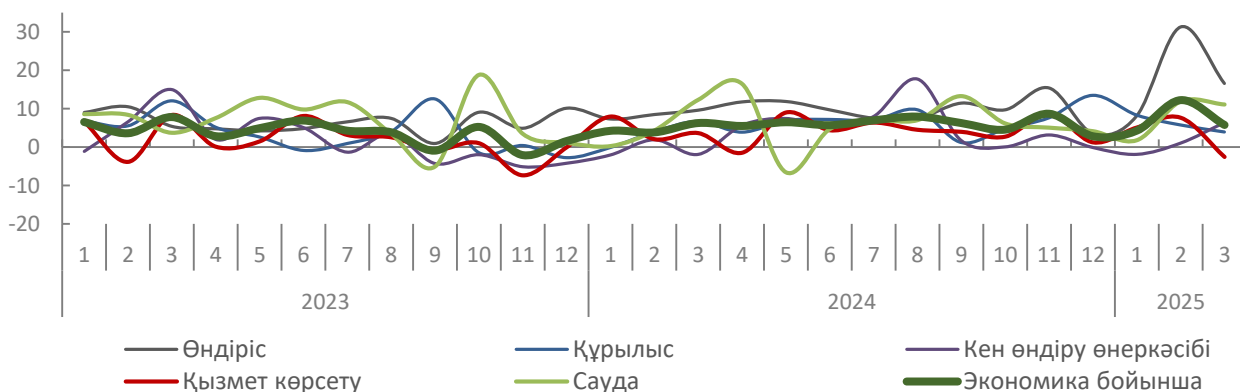

* Қазіргі және болашақ бизнес-ахуалды бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады. Ол – бизнес-ахуалдың өзгерісіне қатысты сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекс мәні 0-ден жоғары болса – ахуалдың жақсарғанын, төмен болса – нашарлағанын білдіреді.

Кәсіпорындардың бағалауы бойынша, олардың өніміне/қызметіне сұраныстың өсу қарқыны бәсеңдеді.

Наурызда тау-кен өнеркәсібінен басқа барлық секторда сұраныстың өсу қарқыны баяулады, ал қызмет көрсету секторында сұраныс төмендегені байқалды. Ең жоғары сұраныс – өндірісте. Бизнес шартына тән факторларды бағалау көрсеткіші айтарлықтай өзгерген жоқ. Респонденттер инфрақұрылымның өзгеруіне біршама оң баға берді, қалған факторларға (бизнесті қорғау мәселелері, салық жүктемесі, және қаржыға/несиеге қол жеткізу) теріс баға берді, әсіресе, салық жүктемесі мен бизнесті қорғау мәселесіне.

График 4. Секторлардағы сұраныстың өзгеру динамикасы (ЖТ)*

* Сұранысты бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады. Ол – сұраныстың өзгерісіне қатысты сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекс мәні 0-ден жоғары болса – ахуалдың жақсарғанын, төмен болса – нашарлағанын білдіреді.

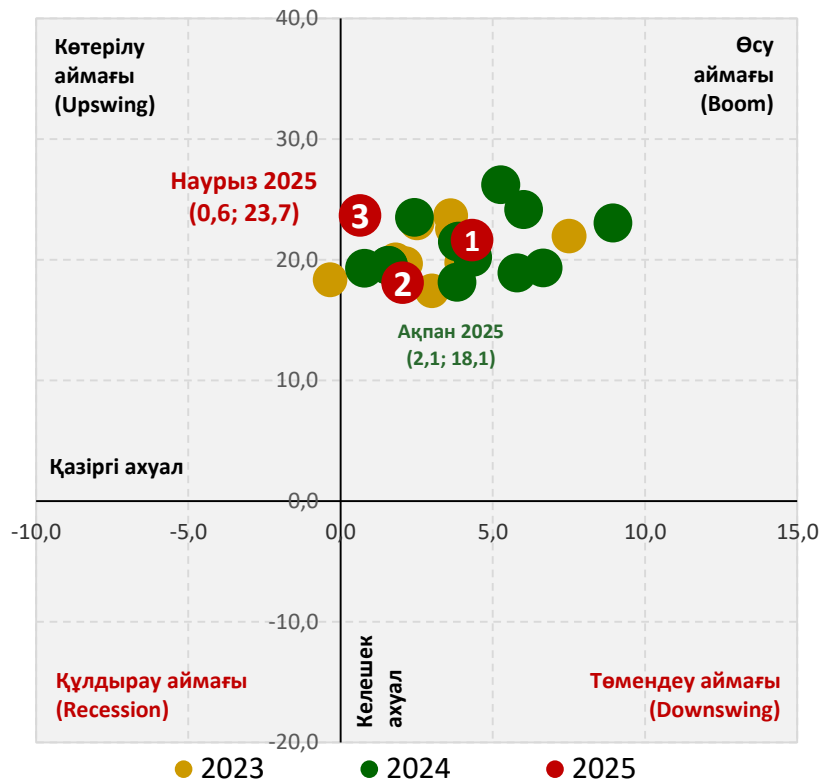
График 5. Бизнес-цикл «сағаты»

2025 жылдың наурыз айында бизнес-цикл «сағатының» көрсеткіші өсу аймағында қалды.

Қазіргі бизнес-ахуалды бағалау көрсеткіші төмендеп, 0,6 құрады.

Алдағы 6 ай бойынша келешек бизнес-ахуал бағасы айтарлықтай жоғарылады (23,7).

**Бизнес-цикл «сағаты» берілген уақытта экономиканың циклдің қай фазасында болғанын көрсетеді. Оны құру үшін қазіргі ахуалды (Х осі бойынша) және келешек ахуалды (Ү осі бойынша) бағалау бойынша деректер қолданылады.*

ӘДІСНАМАЛЫҚ ТҮСІНДІРМЕ

¹ Ақпарат нақты сектор мониторингіне қатысушы кәсіпорындар арасында ай сайын жүргізілетін сауалнама нәтижесіне сай дайындалды.

² Іскерлік белсенділік индексі жаңа тапсырыстар көлемі, жұмыспен қамту деңгейі, жаңа өнім көлемі, тауарлы-материалдық қорлардың көлемі, жеткізу мерзімі сияқты кәсіпорындар көрсеткішінің жиынтық өзгерісі ретінде есептеледі.

³ Іскерлік белсенділік индексін есептеу үшін диффузиялық индекс (ДИ) пайдаланылады. Ол әрбір көрсеткіш бойынша оң жауап берген кәсіпорындар үлесінің және өзгеріссіз жауаптардың жартысының үлес қосындысы (үлестер салмақтанып есептеледі) ретінде есептеледі. Бұл индекс көрсеткіштің өзгеру динамикасын сипаттайтын жалпыланған индикатор болып табылады.

⁴ Бизнес-ахуал индексін (БАИ) есептеуде Ifo неміс зерттеу институтының әдістемесіне сәйкес осы айдағы бизнес-жағдайлардың көрсеткіштері (АЖ) және болашақ 6 айдағы бизнес-жағдайлардың күтілетін өзгерістері (БЖ) бойынша жауаптар теңгерімі (ЖТ) пайдаланылады:

$$\text{БАИ}^* = \sqrt{(\text{ЖТ}(\text{АЖ}) + 200) * (\text{ЖТ}(\text{БЖ}) + 200)} - 200$$

мұндағы, ЖТ – жауаптар теңгерімі

АЖ – ағымдағы экономикалық жағдай

БЖ – болашақтағы экономикалық жағдай

⁵ ЖТ (жауаптар теңгерімі) бизнес-шарттардың өзгеруі туралы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптардың үлесі арасындағы айырма ретінде есептеледі. Кәсіпорындар ұсынылған үш жауаптың біреуін таңдайды: «жақсарды», «өзгерген жоқ» және «нашарлады». Жауаптардың үлесі салмақтана отырып есептеледі.

⁶ Ifo зерттеу институты жасаған бизнес-цикл «сағаты» – бұл екі нөлдік сызықтың қиылысуымен төрт квадрантқа бөлінген диаграмма (координаттар жүйесі). Олар іскерлік жағдай тұрғысынан экономикалық циклдің төрт кезеңін білдіреді: көтерілу, өсу, төмендеу, құлдырау. Егер ағымдағы жағдайларды бағалау теріс болса, ал күтулер оң болса – экономикасы көтерілу фазасында, егер ағымдағы жағдайларды бағалау және күтулер оң болса – онда экономика өсу фазасында т. с. с.

⁷ Диаграммалардағы деректер маусымдық фактордың әсерінен тазартылған (болашақ жағдайларды бағалау мен факторларды бағалаудан басқасы).

⁸ Алдыңғы айлардың динамикасында маусымдық тазалауға және жалпы қосылған құнды (ЖҚҚ) нақтылауға байланысты өзгерістер болуы мүмкін.

⁹ Секторлар бойынша егжей-тегжейлі ақпарат (сұрыптау туралы ақпарат, индикаторлар динамикасы, жауаптардың таралу нәтижелері) дашбордта берілген.